

Inte första krisen för Trollhättan

Annika Wennerblom, stadsdirektör, Trollhättans stad

Vi har aldrig förlitat oss helt på våra stora industrier utan hela tiden haft fokus på fortsatt utveckling och samverkan med omvärlden. Det säger **Annika Wennerblom, stadsdirektör i Trollhättan**, som i och med Saab's konkurs dock står inför en av sina djupaste kriser. 5 200 jobb i regionen varav 3 400 vid själva fabriken kan försvinna och öka på arbetslösheten som redan är över tio procent. Annika Wennerblom påminner om tidigare kriser som staden övervunnit och berättar om den kraftsamling för att minska beroendet av Saab som man inledde för ett par år sedan. Den är ett ambitiöst samarbete med sex grannkommuner under namnet Fyrbodals fordonskommuners omställningsprojekt som framför allt handlar om att vårda regionens företag genom att erbjuda dem coaching. Ett annat exempel är industriell dynamik för att hjälpa företag utvecklas, finansiell rådgivning och hjälp med nyetableringar. Det här ska ge ett mer differentierat näringsliv, fem procent fler jobb och en arbetslöshet under riksgenomsnittet år 2013. Dessutom fokuserar Trollhättan ensamt ihärdigt på att utnyttja och utveckla det högteknologiska kunnandet inom fordonsindustrin och flygindustrin kring Volvo Aero, de kreativa näringarna som t.ex. filmproduktionen vid Film i väst samt e-handeln.

- Det är ännu för tidigt för att redan nu se någon effekt av arbetet. Men jag tror mycket på coachningen där företagen är väldigt positiva, säger Annika Wennerblom.

Hon menar att det nu gäller att samarbeta i nätverk och att värna om den framtida kompetensförsörjningen. Arbetet som stadsdirektör har på senare år handlat mycket om näringslivsfrågor och massmediatrycket har varit stort på kommunen. Men trots allt färre industrijobb och återkommande hot mot Saab så ökar befolkningen stadigt, och kommunens vision är fortfarande att man ska växa från dagens 55 000 invånare till 70 000 år 2030.

- Vi har inte behövt göra om några planer, bara vässa dem och ständigt vara på tårna, säger hon, men erkänner att en total nedläggning av Saab nu skulle förändra förutsättningarna en del.

Kommunen har sedan länge en beredskap för förändringar på Saab för allt ifrån mer socialbidrag till mer utbildning och näringslivsutveckling. Beroendet av ett enda företag (Saab) har också minskat från att 40 procent av alla jobb i tillverkningsindustrin finns där till 27 procent. Genomsnittet för landets kommuner är 17 procent.

Annika Wennerblom tror arbetsmarknaden under de kommande tio åren i Trollhättan framför allt kommer att växa i tjänstesektorn. En viktig faktor för en positiv utveckling är Högskolan Väst som finns här sedan 2008. Redan i år förbättras kommunikationerna i regionen genom att E45 blir fyrfilig och järnvägen får dubbelspår.

- Fler kan exempelvis bo här och jobba i Göteborg samtidigt som våra företag lättare kan få tag på kompetent arbetskraft utifrån, säger Annika Wennerblom.

Men närmast gäller det att de 75 miljonerna som regeringen anslagit efter Saabkonkursen går till det som Trollhättan och de andra kommunerna vill, d.v.s. till omställningsprojektet och till teknikparken. Sen vill man även få löften om att ett par återstående flaskhalsar på E45 byggs bort och att satsningen på utbildning och kompetensutveckling fortsätter även efter 2014.

Halv miljard till Trollhättanregionen

Regeringen tillför 451 miljoner kronor till Trollhättan och Västra Götaland för åren 2012-2014. Tre fjärdedelar av satsningen gäller 3 750 nya utbildningsplatser i högskolan, yrkeshögskolan och den kommunala vuxenutbildningen. Högstoleplatserna gäller Högskolan Väst i Trollhättan. 25 miljoner kronor per år anslås till näringslivsutveckling. Redan tidigare har man beslutat om infrastruktursatsningar som dubbelspår mellan Göteborg och Trollhättan och utbyggnad av väg E45. Arbetsförmedlingens extra 1,2 miljarder i budgetpropositionen ska också delvis kunna gå till den här regionen. Landshövdingen och ordföranden i regionala utvecklingsnämnden ska hjälpa till med att samordna alla insatser. **Näringsdepartementet m.fl. pressmeddelande 21/12, www.regeringen.se**

Västra Götaland satsar på Trollhättan

Västra Götalandsregionen satsar under tre år 90 miljoner kronor för att hjälpa till efter Saabkonkursen. Pengarna ska användas till näringslivsutveckling genom att försöka locka och behålla företag och att utveckla företags- och utvecklingscentret Innovatum i Trollhättan. Man ska vidare satsa på innovationer kring vindkraft och biogas och att öka möjligheterna till pendling i området bl.a. genom fler expressbussar och tåg. **Västra Götalandsregionen pressmeddelande 23/1.**

www.vgregion.se

Små men växande inkomstskillnader

Inkomstskillnaderna mellan olika grupper ökar i Sverige sedan 1980. Under de senaste tio åren har det också blivit fler som tjänar mindre än hälften av medianinkomsten dvs. den inkomst som ligger i mitten av allas inkomster. Men andelen som lever i den här så kallade relativa fattigdomen är internationellt sett låg. De växande skillnaderna här beror mest på olika kapitalinkomster, inte på löner, skatter och transfereringar. Hos oss har familjebakgrunden mindre betydelse för inkomstskillnaderna än i andra länder. Inkomstskillnaderna ökar även om man ser till livsinkomster, men internationellt sett är klyftorna alltså små. Sverige och övriga Norden har en förhållandevis jämn fördelning både årsinkomster, långsiktiga inkomster och lika möjligheter. **SNS Valfärdsrapport 2011 Inkomstfördelningen i Sverige 19/12.** <http://www.sns.se/forlag/sns-valfardsrapport-2011-inkomstfordelningen-i-sverige>

Konjunkturinstitutet vill sänka räntor

Konjunkturinstitutet räknar med att den svenska ekonomin i år bara ökar med 0,6 procent. Man föreslår att Riksbanken i vår sänker räntan med hela en procentenhet för att reporäntan också ska få någon märkbar effekt på boräntorna. Med en ränta på 0,75 procent till och med 2013 ska konjunkturen ha kunnat få upp farten och tillväxten det året kunna öka med 3 procent. Institutet vill ha en mer expansiv politik och finanspolitiska åtgärder 2012 på mer än regeringens aviserade 15 miljarder. Arbetslösheten väntas stiga till omkring åtta procent som genomsnitt för året. **Konjunkturinstitutet, Konjunkturläget 21/12.** www.konj.se

Höga företagsskatter i Sverige

Sverige ligger på plats 146 bland 183 länder när det gäller förmånliga skatter för företag. Hos oss är skattesatsen 52,8 procent mot genomsnittets för alla som är 44,8 procent och för EU-länderna 43,4 procent. I EU hamnar Sverige på plats 21. Det som har undersökts är bolagsskatt, sociala avgifter men också punktskatter för ett tänkt, medelstort företag. Bolagsskattens andel av den

totala skattesatsen ligger i Sverige på 15,7 procent, i EU på 12,4 procent. För sociala avgifter är talen 35,5 respektive 28,3. När det gäller hur enkelt det är för företagen att hantera skatterna hamnar Sverige på 44:e plats på listan. **Revisionsbolaget Pwc pressmeddelande 2/1.** www.pwc.se

Tillgänglighet viktig för regioner

Geografisk tillgänglighet har stor betydelse för konkurrensmöjligheter och utvecklingskraft i olika regioner. I regeringens transportpolitiska mål talas om medborgarna ska kunna få tryggare, bekvämare och tillförlitligare resor, att näringslivet måste få bättre transporter och att tillgängligheten förbättras inom och mellan regioner men också till och från andra länder. Nu har regeringen bitt Trafikanalys och Tillväxtanalys att analysera frågan och ta fram indikatorer för uppföljning av hur målen nås. Indikatorerna ska delredovisas i vår, slutredovisas våren 2013 och börja tillämpas under 2013. **Näringsdepartementet pressmeddelande 15/12.** www.regeringen.se

Engagemang och samarbete bakom tillväxt

Engagemang från politikerna och ett bra samarbete mellan den lokala orten, kommunen och regionen är ett par förutsättningar för en ort som vill vara attraktiv. Ett par andra viktiga faktorer är eldsjälar och starka sociala nätverk och förstås en bra infrastruktur, god offentlig service, närhet till arbetsmarknader, attraktivt boende och bra sociala strukturer. Det här visar en studie av ett 40-tal orter som 2000-2010 ökat sin befolkning trots att kommunen den tillhör tappar invånare. **Tillväxtanalys 16/12, Rapport 2011:11.** www.tillvaxtanalys.se

Ökad dominans för stora regioner

Störst andel jobb inom en enda bransch eller ett företag finns i de mindre FA-regionerna som alltså är mest sårbara. Allt färre arbetsmarknadsregioner består av en enda kommun och befolkningstillväxten sker framför allt i regioner med mer än 10 000 invånare. Skillnaderna i utbildningsnivå i befolkningen i stora och små regioner fortsätter att öka. Konjunkturedgången från 2008 gjorde att alla i regioner utom en minskade sysselsättningen. Det drabbade främst industrin vilket ledde till att företagstjänster sysselsatte fler än tillverkningsindustrin 2009. **Tillväxtanalys Regional tillväxt- en rapport om tillståndet och utvecklingen i Sveriges FA-regioner. 5/12.** www.tillvaxtanalys.se

Kärnkompetenser krävs för attraktivitet

För att en region ska kunna vara attraktiv för företag gäller det att långsiktigt värna om invånarnas kompetens. Det är också viktigt för företagen hur de lokala regelverken ser ut och införs. Det här konstateras i en studie av sex

kunskapsbaserade svenska företag i olika branscher. De är inbördes olika men alla lika beroende av att ha tillgång till kärnkompetenser men också av de normer, regler och andra förutsättningar som finns på varje plats. Företagen kan allt friare välja lokalisering som också blir allt viktigare för dem. Alla typer av rörlighet har ökat, men samtidigt har lokaliseringsfrågorna ökat i betydelse. Den nationella och regionala politiken kan i hög grad påverka de besluten. **Tillväxtanalys 30/12. Svenska företag i globala värdekedjor - sex fallstudier. Rapport 2011:53.** www.tillvaxtanalys.se

Risk för klyftor och finanskrasch

Den negativa utveckling som är mest sannolik under de närmaste tio åren är att inkomstklyftorna ökar kraftigt. Det gäller både i tillväxtländerna och i de rika länderna och kan orsaka sociala spänningar. Andra risker med stor sannolikhet för att inträffa är ständigt offentliga obalanser, mer utsläpp, cyberattacker och vattenproblem. Det allra farligaste men kanske mindre sannolikt är ett stora internationella finansiellt sammanbrott och kriser i försörjningen av vatten och livsmedel. Den här bedömningen görs i en rapport inför Världsekonomiskt Forums möte i Davos i dagarna. **World Economic Forum, Global Risks 2012.** www.weforum.org

Kort & Gott

- Eurokrisen skärptes ytterligare då kreditvärderingsinstitutet Standard & Poor's sänkte kreditbetygen för Frankrike och en åtta andra euroländer. Några dagar senare slag man till även mot unionens själva räddningsfond EFSF som fick sitt betyg sänkt. **Standard & Poor's 13/1 och 16/1.** <http://www.standardandpoors.com/ratings/sovereign-actions/en/us>
- Världsbanken ser allt mer pessimistiskt på det närmaste året och tror på en negativ tillväxt för eurozonen på minus 0,3 procent och en positiv tillväxt i utvecklingsländerna med 5,4 procent. **Världsbanken, Global Economic Prospects 18/1.** <http://web.worldbank.org>
- Allt fler jobbar i företag som har andra företag som kunder. Sådana här så kallade producenttjänster är vanligast i våra stora regioner. Där är andelen kunskapsintensiva företag störst vilket är bra för produktivitet och exportmöjligheter. **Tillväxtanalys 30/12. Producenttjänster, ekonomisk omvandling och produktivitet.** www.tillvaxtanalys.se
- När svenska multinationella företag etablerar verksamhet utomlands så minskar antalet sysselsatta i Sverige. Motiven för utomlandsetableringen är dock olika för industrin och tjänstesektorn. Industrin söker

efter lägre arbetskraftskostnader medan tjänsteföretagen ofta söker sig till höglöneländer för att där hitta nya marknader. **Tillväxtanalys, Rapport 2011:51.** www.tillvaxtanalys.se

- Den svenska miljösektorn stod 2009 bara för 1,6 procent av sysselsättningen i landet och utgjorde 2010 2,2 procent av vår export. Omsättningen i sektorn ökade dock med 59 procent mellan 2003 och 2010. Exporten har ökat mer än genomsnittet för alla företag. Av de över 12 000 företagen i branschen var drygt 600 offentligt ägda. De stod dock för 30 procent av omsättningen. **Tillväxtanalys 28/12.** www.tillvaxtanalys.se
- Vissa branscher kan bara utvecklas i städer där det finns fler kunskapsintensiva företag, fler olika branscher och en stor tjänstesektor. I de miljöerna är också arbetsproduktiviteten hög. Men även små städer kan vara innovativa på sitt sätt och bli en bra miljö för vissa företag liksom landsbygden kan vara det. Det gäller att hitta sina komparativa fördelar. **Tillväxtanalys 6/12, Rapport 2011:8.** www.tillvaxtanalys.se
- Antalet serviceställen för dagligvaror och drivmedel och antalet skolor har minskat under det senaste året. Samtidigt har tillgängligheten till vårdcentraler och apotek generellt sett ökat. **Tillväxtanalys 16/12 Rapport 2011:10.** www.tillvaxtanalys.se
- Stockholms län har den klart högsta bruttoregionprodukten med 480 000 kr per invånare 2009. Riksgenomsnittet var 333 000 kr och Västra Götaland låg tvåa med 315 000 kr och Norrbotten trea med 310 000 kr. Bara Stockholm och Östergötland hade en stigande BRP 2009. **Statistiska centralbyrån, Regionalräkenskaper 2009, pressmeddelande 15/12.** www.scb.se
- Ordergången i den svenska industrin sjönk från oktober till november med 4,8 procent och med 8,4 procent jämfört med november 2010. Särskilt exportorderna minskar. **Statistiska centralbyrån, Industrins leverans- och orderläge november 2011, pressmeddelande 10/1.** www.scb.se
- Regeringens överskottsmål och Riksbankens räntepolitik fungerar bra och Sverige är det enda EU-land där statsskulden minskar 2008-2012. Sparandet är också mycket högt vilket talar för att ett golv för offentliga investeringar införs. **SNS' konjunkturårsrapport 2012, 19/1, Enkla regler, svåra tider- behöver stabiliseringspolitiken förändras?** www.sns.se
- Den svenska vindkraften levererade 74 procent mer elektricitet 2011 än 2010. **Vindkraftsbranschen 17/1.** www.vindkraftsbranschen.se

- Svenska företagsledare tror i allmänhet på fortsatt lönsamhet och en ökad försäljning under 2012. Personalen kommer dock att minska. Det visar en enkät bland 129 stora och medelstora företag i en rad branscher. **Konsultbolaget Axholmen 13/1.** www.axholmen.se
- Inom alla branscher utom transportsektorn finns en tro bland arbetsgivarna på ökad sysselsättning under det första kvartalet. Mest optimistiska är de inom hotell och restaurang samt byggsektorn och bland regionerna är det mest uppåt i Skåne. **Manpowers arbetsmarknadsbarometer, pressm. 13/12.** www.manpower.se
- De stora företagen är de som bedriver innovationsverksamhet och många gör det tillsammans med partners utomlands. Av alla företag med innovationsverksamhet 2008-2010 hade 58 procent en partner i Europa, 28 procent i USA. **Statistiska centralbyrån Innovationsverksamhet 2008-2010 pressmeddelande 20/1.** www.scb.se
- Tjänsteproduktionen hade i november ökat med 2,6 procent jämfört med ett år tidigare. Inom telekommunikations var ökningen hela 12,8 procent. **Statistiska centralbyrån Tjänsteproduktionsindex november 2011, pressmeddelande 9/1.** www.scb.se
- I november var 62 000 personer fler än året innan sysselsatta men ökningstakten har försvagats. Antalet arbetslösa var 334 000. **Statistiska centralbyrån Arbetskraftsundersökningarna november 2011, pressmeddelande 15/12.** www.scb.se
- I december var 393 000 personer arbetslösa eller inskrivna i program enligt Arbetsförmedlingen. Det motsvarar 8,6 procent av arbetskraften vilket är 0,3 procentenheter lägre än ett år tidigare. 214 000 av dem var öppet arbetslösa, 178 000 i program med aktivitetsstöd. I december såg man också en ökning av antalet varsel, färre än tidigare som fick jobb och fler nya arbetslösa. **Arbetsförmedlingen Arbetsmarknaden i riket december 2011, pressmeddelande 17/1.** www.arbetsformedlingen.se
- De företag som växer väldigt snabbt under en treårsperiod fortsätter oftast inte med det under åren därefter. Särskilt de minst bolagen tenderar att få en negativ tillväxt efter en snabb tillväxtperiod. **Tillväxtanalys, Rapport 2011:15, 29/12.** www.tillvaxtanalys.se
- Handels utredningsinstitut sänker sin prognos för detaljhandels tillväxt 2012 från 2,5 till 1 procent. **Handels utredningsinstitut pressmeddelande 13/12.** www.hui.se

- I december 2008 antog EU-länderna Small business Act for Europe som består av cirka 100 olika åtgärder för att främja små och medelstora företag. En utvärdering visar att Sverige har genomfört många av reformerna, särskilt när det gäller områdena finansiering, den inre marknaden, tänk småskaligt först. Vi har varit sämre när det gäller en att ge andra chans. Utvärderingen visar att det är dyrare och tar längre tid att avveckla ett företag i Sverige än i övriga Norden. En större andel i Sverige än i andra länder upplever att kostnaderna för ett misslyckande är för stora. **Tillväxtanalys 27/12, Rapport 2011:13**, www.tillvaxanalys.se
- Riksbanken sänkte i december styrräntan med 0,25 procentenheter till 1,75 procent. Framtida räntehöjningar skjuts på en oviss framtid. I stället tyder allt mer på fortsatta sänkningar. Den ekonomiska tillväxten minskar på grund av oron i euroområdet med mycket höga statskulder och behöver därför stimuleras. Tillväxten 2012 väntas bli 1,3 procent. **Riksbanken pressmeddelande 20/12**. www.riksbank.se
- Statsministern varnar i en debattartikel för ett kärvt 2012 vilket gör att regeringen satsar 8,1 miljarder kronor i ett arbetsmarknadspaket för 2012-2014, extra investeringar i infrastruktur för 6,3 miljarder och annat som redan aviserats tidigare. **Svenska Dagbladet Brännpunkt 31/12**. www.svd.se
- Den svenska arbetskraftsinvandringen från utomeuropeiska länder får kritik i en rapport från Oecd. Lagen om den invandringen som gällt i tre år fungerar hyfsat tycker organisationen som dock vill ha fler kontroller. Man konstaterar också att hälften av arbetstillstånden ges inom okvalificerade yrken där det redan finns arbetskraft i landet. **Oecd pressmeddelande 19/12**. http://www.oecd.org/document/36/0,3746,en_21571361_44315115_49267172_1_1_1_1,00.html
- 73 procent av de svenskar som tillfrågades i december ansåg att Sveriges ekonomiska situation är god. Det är en högre andel än i oktober och än i alla andra jämförbara länder som undersökts. Närmast kom Tyskland där sex av tio var så positiva till sitt lands ekonomiska läge. 18 000 personer har tillfrågats i 24 länder. **Opinionsföretaget Ipsos pressmeddelande 2/1**. www.ipsos.se
- Ungdomar som riskerar att bli långvarigt arbetslösa kan få del av programinsatser redan innan de hänvisas till jobbgaranti för ungdomar. Det möjliggörs genom en förordningsändring. **Arbetsmarknadsdepartementet pressmeddelande 21/12**. www.regeringen.se

- Invest in Swedens verksamhet har fått stark kritik i en granskning av Statskontoret. Handelsministern ser mycket allvarligt på de missförhållanden som uppdragats, **Utrikesdepartementet pressmeddelande 21/12.** www.regeringen.se
- Den svenska exporten ökade 2011 med hela åtta procent. 2012 väntas den bara öka med 2,5 procent men 2013 åter ta fart och växa med fem procent. **Exportrådet Marknadsöversikt.** www.swedishtrade.se
- Under det sista kvartalet 2011 ökade antalet företagsaffärer i Norden och värdet av dem nästan fördubblades jämfört med kvartalet innan. De största affärerna gjordes i Sverige. Riskkapitalbolagen köpte för 3,6 miljarder kronor vilket var 50 procent mer än samma kvartal 2010. **Databasföretaget Zephyr Annual M&A Report, Western Europe 2011.** <http://www.mandaportal.com/getattachment/a4ef4b9d-1732-496c-80ca-a0767b52be7e/Global,-FY-2011>
- 2011 startades 69 000 nya företag i landet vilket är mer än något år sedan mitten av 1990-talet. Det är en ökning med 6,5 procent sedan 2010 som i sin tur innebar en ökning från 2009 med 19 procent. Under slutet av 2011 skedde dock en minskning av nyregistreringarna. Framför allt berodde ökningen under året på att det blev fler aktiebolag då reglerna för dem ändrades. **Bolagsverket pressmeddelande 3/1.** www.bolagsverket.se
- Inköpschefsindex för industrin steg i december till 48,9 från 47,6 i november. Det tyder på fortsatt försämring av konjunkturen även om nedgången har bromsats. Framför allt produktionsplanerna ökade. Indexet för den privata tjänstesektorn steg dock till 50,9. Tal över 50 tyder på tillväxt. **Swedbank Inköpschefsindex december 2011.** www.swedbank.se
- I december försattes 620 företag i landet i konkurs vilket är 120 färre än i december 2010. Antalet berörda anställda ökade dock från cirka 1 500 till 5 800. **Tillväxtanalys 13/1.** www.tillvaxtanalys.se

Tips från Arenan

SKL bjuder in till arbetsmarknads- och näringslivsdagar i Uppsala:
<http://www.arenafortillvaxt.com/files/news/Inbjudan%20och%20programSKL.pdf>

Orter med befolkningsökning - Exempel på "attraktiva orter" perioden 2000-2010, Tillväxtanalys, december 2011
:http://www.tillvaxtanalys.se/tua/export/sv/filer/publikationer/rapporter/Rapport_2011_11.pdf

Swedbank's Månadsbrev – Den Svenska Ekonomin, december 2011:
http://www.swedbank.se/idc/groups/public/@i/@sc/@all/@gs/@corpaff/@pubaff/documents/publication/cid_439933.pdf